

Пошто сам последњи коментар завршио речима да ће сваки разборити човек из дешавања око Николићевог штрајка глађу свакако моћи извући корисне закључке, покушаћу сада да наведем неке од мојих закључака (а читаоци нека их упореде са сопственим).

Прво, мислим да се потврдио први утисак да је Николићев штрајк био недовољно промишљени потез. Он је у почетку свакако имао добар маркетиншки одјек. Али како није капитализован крајњим успехом, коначни маркетиншки резултати су се ипак показали као претежно негативни. Претпостављам да је напредњачка процена била да ће Николићев штрајк произвести такав бес јавности према власти и створити такав медијски и политички притисак, да ће Тадић једноставно морати да обећа изборе за 18. децембар. Таква процена се, међутим, показала као погрешна. Напредњаци су веровали да их јавност воли због њих самих, да ће претња самоповређивањем лидера СНС ужаснути публику и да су превремени избори стварни приоритет бирача. Нису схватили да их јавност воли само у мери у којој мрзи ову власт, да их публика подржава као политичаре, не као фанатике или очајнике, а да су превремени избори за већину гарђана само форма, не и суштина проблема. Нису схватили да је подршка коју уживају у јавности „плитка“, те да они силни проценти које им дају агенције нису извештаји о бројности њихове слепо послушне војске, која „верно скоком, куд год они оком“. Сличну грешку је, деведесетих, правио и Вук Драшковић. Зато је ту деценију и завршио с 3 посто гласова.

Пошто јавност није реаговала онако како су напредњаци мислили да хоће, неко је морао да буде крив. Стога су за кривце проглашени аналитичари. У том свету доиста има свакојаких појава. Али, аналитичари свакако нису криви што се народ није расплакао над злохулом судбином напредњака, изашао на улице и унео их у владу на својим раменима. Аналитичари који држе до истине и струке – а у њих нескромно сврставам и нас из НСПМ – само су поштено рекли оно што су видели: погрешан политички потез који се мора завршити неуспехом. Неки други аналитичари, који се представљају и као економисти или социолози, искористили су прилику за распредање уобичајених (и већ отужних) еврореформских мантри – блокирање пута у ЕУ, пропаст страних инвестиција, повратак у деведесете... Али, шта су друго напредњаци очекивали? Да их веродостојни аналитичари проглашавају лепим и плавим *само зато* што су опозиција? Или да ће их псеудоаналитичари поштедети

иако

су опозиција? И овде су напредњаци оманули. Погрешна процена напредњака и у овој ствари само је још један показатељ извесних ограничења у њиховој генералној политичкој оштроумности.

Трећи мој утисак тиче се оних ретких коментатора који су покушали да бране Николићев потез. Када сви повичу исто, заиста није лако изаћи и рећи нешто друго. Утолико морам да ценим ту врсту јавне храбрости. Штавише, неке одбране Николића написане су баш лепим стилем. Хегел каже да се нечија интелигенција управо и види у томе што се може уверљиво бранити свака позиција. Утолико још више ценим такве покушаје. Али, ако је нешто бело, и сви кажу да је бело, онда за ону неколицину која каже да је то заправо црно морам да закључим да или вежба реторику, или да има неуобичајено поимање „црног“ и „белог“. За мене је и једно и друго свакако морално легитимно (мада не и епистемички). Али никако није легитимно (па ни уљудно) да сада понеко од тих који су тврдили да је ствар црна почне да оптужује оне који су тврдили да је ствар бела како су „петоколонашки аналитичари“. Е то већ није фер, поготово кад се такве квалификације стављају у контекст „напада на Тому, Коштуницу и Двери“. Да ли се тиме уводи некакав нови критеријум за препознавање „петоколонашких аналитичара“? Да ли су то сада сви они који се усуде да критикују „Тому, Коштуницу и Двери“?

Овде већ морам да застанем јер, се у овој ствари налазим некако и лично погођен. Да, ја сам критиковао и Тому, и Коштуницу и Двери. И да, ја сам рекао да је ствар бела, иако су то рекли и „режимски медији“. Па шта? Већ ми је мука од оптужби да свако ко критикује неки потез опозиције тиме ради за власт. Као да неко опет хоће да нас врати у лето 2000. године, па да сви причамо како је важно једино то да ова власт оде. Питам се зар ништа нисмо научили из свог искуства са ДОС-ом, са 5. октобром и са оних 18 лидера – од Чанка до Чедо Јовановића – који су нам засели на грбачу само због тадашње приче како је „најважније да склонимо владајући режим“? После 5. октобра та прича је испричана. Већина људи је видела како су прошли с том тезом, па више у њу неће да верује. Стога за мене ово престаје да буде питање различите интерпретације политичке стварности, коју дају „јавни интелектуалци“ (како их је звао Света Стојановић). Ово је питање генералног става. Хоћемо ли опозицији 2012. дати карт бланш, као што смо то (погрешно) урадили 2000? И хоћемо ли то урадити да бисмо, онда, 2013. закукали да смо изиграни, као што смо то већ учинили 2001?

Ја мислим да је то погрешно и неинтелигентно, али допуштам свакоме да остане при свом начину размишљања. Оно што, међутим, не допуштам јесу квалификације да свако ко тако не мисли припада „петој колони“. То је већ неуљудно, и то већ баца сенку на сву стилистичку вештину, упорност и опозиционарство. Мислим да задатак „јавног интелектуалца“ није да некога склања са власти, да би другога довео на власт. Задатак „јавног интелектуалца“ је, ваљда, да јача јавну рационалност и оштрину политичке и

моралне перцепције јавности. Обнављање приче о томе да је „најважније да ови оду“, те да свако ко то не схвата заправо ради за власт, јесте производња оног хегелијанског сазнајног мрака у коме су све краве црне. И у коме уместо једне лоше власти ризикујемо да добијемо другу исту такву, или још гору. То је нарација која се не може завршити другачије до оптужбама на рачун самог народа, како је он крив за попаст пројекта јер, ето, није на време схватио величину вође и није био довољно достојан ширине његових визија. Немам ништа против да јавни интелектуалци говоре на страначким митинзима „Томе, Коштунице и Двери“. Али имам да после тога држе лекције како је неко „петоколонашки аналитичар“ јер није разумео сву генијалност напредњачког потеза са Томиним штрајком глађу. Жао ми је, али тај потез је био неозбиљан. И нико не може, само зато што је опозиција и што је ова власт корумпирана и трула, да очекује да ће озбиљни људи да хвале његове неозбиљне потезе. (Поготово се то не може очекивати од аналитичара из НСПМ).

Коначно, мој четврти утисак тиче се будућности напредњака (а и свих нас са њима). Ово је преломни тренутак – да ли ће се из грешке извући поуке, или ће се арогантно наставити даље, као да се ништа није догодило. Од самог почетка, морам то да кажем, било је неке несолидности, па помало и извештачености, у правцу којим је ишао СНС. Они су све ставили на карту умивеног маркетинга, реторичког опозиционарства и бриселизованог европејства. И са једним, и са другим, и са трећим, они су постигли максимум – широких (премда плитких) тридесетак и нешто посто гласова. То је изузетно много, то је прави подвиг, али више од тога се не може. Напротив, ако власт не направи неку већу грешку и ако СНС не смисли нешто ново, рејтинг напредњака, после овог неуспеха, тешко да ће остати ту где јесте. СНС је одржавао температуру опозиционог незадовољства кроз петиције и митинге којима су се захтевали превремени избори. Николићев штрајк глађу је био врхунац те акције. Но тај врхунац се није завршио успехом. Једна матрица деловања је истрошена, мора се тражити друга.

Треба разумети да су се напредњаци чврсто држали теме превремених избора јер их је она јасно позиционирала насупрот власти, делујући као оштра опозициона критика „Тадићевог режима“. Они су морали бежати од свих других тема, јер би се у свакој од њих видело да практично нема програмских разлика између СНС и ДС. Такође би се видело да кадрови СНС – који су, у последње време, у правом стампеду појачани прононсираним НАТО лобистима, бесрамним државним каријеристима и радиоактивним талогом полит-економских паразита – не уливају поверење да ће нова власт бити мање корумпирана или штеточинска од старе. Зато су напредњаци и причали само: „избори, избори“. Јер, свака би их друга прича увалила у невољу да морају да нешто стварно кажу о програму и о људима. Са причом о превременим изборима је, међутим, после Томиног штрајка готово. Мора се смислити нешто друго. Али шта?

За политички живот Србије би било најбоље ако би напредњаци, кад већ неће да представе свој програм, барем направили „владу у сенци“. Као и у свим великим странкама, и у СНС има много часних и стручних људи. Али, такође, ту има и много нечасних, и нестручних. Без програма који би обавезивао, једина гаранција бирачима да, заокружујући СНС на гласачком листићу, неће поново купити мачку у цаку (и за министра војног добити НАТО лобисту, а за министра економије стечајног терминатора богатих државних фирми), јесте институција владе у сенци. Пошто је сада јасно да избори неће скоро, најлогичније би било да напредњаци припреме и јавности представе тим који ће за годину дана преузети владу. Тако ће јавност разговетније моћи да сагледа шта добија, а шта губи, ако гласа за СНС.

Али тешко да ће напредњаци то урадити. Они су до сада много постигли само политичким маркетингом и опозиционом реториком. Стога нема изгледа да од тога тако лако одустану. Вероватно ћемо и надаље гледати варијацију на исту тему – ова власт је никаква, треба што пре да уместо њих дођемо ми. Али, ма колико да је Томино и Вучићево да буду неодређени и необавезујући, толико мора бити и наше – мислим на критичке коментаторе и на публику коју не мрзи да мисли – да их пажљиво анализирамо и процењујемо. Па ко дуже издржи. Верујем да смо ми, коментатори и читаоци НСПМ, стекли већ довољно кондиције да се не бојимо још једног политичко-медијског изазова.